

УДК 340:[336.7:004.738.5]

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-618-628](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-618-628)

Яроцький Валерій Олександрович аспірант кафедри державно-правових і гуманітарних наук, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0004-0686-6283>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ ТА МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Анотація. Стаття присвячена вивченню зарубіжного досвіду обігу віртуальних активів та розкриттю можливості його імплементації у вітчизняних умовах. Визначено, що ринок віртуальних активів є відносно новим та швидкозмінним. Досліджуючи зарубіжний досвід можна помітити, що кожна держава використовує діаметрально протилежні підходи, зокрема від абсолютної заборони (зокрема, Китай) до формування підходящих регуляторних механізмів та ліберальних режимів (зокрема, Швейцарія, Сінгапур).

Сфера віртуальних активів неодноразово використовується з метою відмивання фінансових ресурсів, фінансування тероризму, шахрайських схем та уникнення від сплати податків шляхом анонімності та транскордонного характеру. Практика зарубіжних держав визначає готові механізми та стандарти з метою здійснення ефективного фінансового моніторингу та нагляду за діяльністю постачальників послуг віртуальних активів (крипторіж, обмінники), що відіграє критично важливу роль для забезпечення національної безпеки України.

Україна на даний час спрямована на повну інтеграцію у світову та європейську фінансову систему. Європейський Союз вже розробив системний та прогресивний Регламент MiCA (Markets in Crypto Assets), що стандартизує правила для своїх країн-членів. Тому дослідження зарубіжного досвіду є важливою передумовою для імплементації у вітчизняне законодавство міжнародних норм, що забезпечить ефективне міжнародне співробітництво регуляторів ринку віртуальних активів. Крім цього, чітке та передбачуване законодавче забезпечення виступає визначальним чинником, який сприяє залучення зарубіжних інвестицій та розвитку внутрішнього інноваційного бізнесу. Тому вивчення успішного передового зарубіжного досвіду дозволить створити в нашій державі сприятливий інвестиційний клімат.

Визначено, що на даний час існують певні виклики для і імплементації зарубіжного досвіду обігу віртуальних активів у вітчизняних умовах, які пов'язані із динамічними змінами сучасності, координацією регуляторів, а також з необхідністю навчання не тільки учасників ринку, але й споживачів послуг

стосовно сучасних правил та ризиків. В цілому, імплементація зарубіжного досвіду дасть можливість нашій державі створювати конкурентний, відкритий та безпечний ринок віртуальних активів, інтегрований у міжнародну фінансову систему.

Ключові слова: зарубіжний досвід, віртуальні активи, імплементація, моделі регулювання, напрями імплементації.

Yarotskyi Valerii Oleksandrovych postgraduate student of the department of public law and humanities, V. I. Vernadsky Tavri National University, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0004-0686-6283>

FOREIGN EXPERIENCE OF REGULATING VIRTUAL ASSETS CIRCULATION AND THE POSSIBILITY OF ITS IMPLEMENTATION IN UKRAINE

Abstract. The article is devoted to the study of foreign experience of virtual assets circulation and the disclosure of the possibility of its implementation in domestic conditions. It is determined that the virtual assets market is relatively new and rapidly changing. Studying foreign experience, it can be seen that each state uses diametrically opposed approaches, in particular from an absolute ban (in particular, China) to the formation of appropriate regulatory mechanisms and liberal regimes (in particular, Switzerland, Singapore).

The sphere of virtual assets has been repeatedly used for the purpose of laundering financial resources, financing terrorism, fraudulent schemes and tax evasion through anonymity and cross-border nature. The practice of foreign countries defines ready-made mechanisms and standards for the purpose of effective financial monitoring and supervision of the activities of virtual asset service providers (crypto exchanges, exchangers), which plays a critically important role in ensuring the national security of Ukraine.

Ukraine is currently aimed at full integration into the global and European financial system. The European Union has already developed a systematic and progressive MiCA Regulation (Markets in Crypto Assets), which standardizes rules for its member states. Therefore, the study of foreign experience is an important prerequisite for the implementation of international norms into domestic legislation, which will ensure effective international cooperation of virtual asset market regulators. In addition, clear and predictable legislative support is a determining factor that contributes to attracting foreign investment and developing domestic innovative business. Therefore, the study of successful advanced foreign experience will allow us to create a favorable investment climate in our country.

It has been determined that at present there are certain challenges for and implementation of foreign experience in the circulation of virtual assets in domestic

conditions, which are associated with the dynamic changes of modernity, coordination of regulators, as well as the need to train not only market participants, but also consumers of services regarding modern rules and risks. In general, the implementation of foreign experience will enable our state to create a competitive, open and safe market for virtual assets, integrated into the international financial system.

Keywords: foreign experience, virtual assets, implementation, regulatory models, implementation directions.

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку цифровізації міжнародна фінансова система переживає радикальні зміни. Виникнення та широке поширення віртуальних активів (зокрема криптовалют, токенів) відкрили нові перспективи для інвестування та здійснення транзакцій, проте водночас загострили небачені виклики для наявних систем фінансового регулювання. Брак єдиного, універсального підходу до законодавчого визначення та контролю за обігом віртуальних активів породжує суттєві ризики – від шахрайства та відмивання коштів до небезпеки фінансовій стабільності держав.

Варто зазначити, що наша держава, яка також активно інтегрується у міжнародний цифровий простір та має власне нормативно-правове забезпечення у даній сфері (наприклад, Закон України «Про віртуальні активи»), вимагає безперервне удосконалення своєї регуляторної бази. Критичну важливу роль для формування дієвої та безпечної національної системи регулювання відіграє вивчення та систематизація зарубіжного досвіду, оскільки провідні держави вже розробили чи активно впроваджують різноманітні моделі законодавчого контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дана проблематика висвітлювалася такими ученими як О. Бугай, Б. Деревянко, В. Захарків, Д. Іваненко, Д. Олефір, А. Рачинський, О. Рожено, С. Цукан та іншими. Беручи до уваги динамічність та мінливість сфери регулювання обігу віртуальних активів та потребу у безперервній адаптації вітчизняної законодавчої бази до сучасних міжнародних тенденцій та технологічних змін, загострюється необхідність у дослідженні зарубіжного досвіду даної сфери.

Мета статті – вивчення зарубіжного досвіду обігу віртуальних активів та розкриття можливості його імплементації у вітчизняних умовах.

Виклад основного матеріалу. Поглиблення цифровізаційних процесів внесло докорінні зміни в сприйняття грошей, інвестицій та фінансових транзакцій. Виникнення віртуальних активів (біткоїна, ефіріума, стейблкоїнів) відкрило нові можливості для впровадження інновацій, проте водночас застрила перед державними регуляторами небувалі виклики. Головне завдання, яке ставить на даний час перед собою світова спільнота, а також і наша держава на її шляху до євроінтеграції, полягає в тому, як віднайти рівновагу між стимулюванням технологічного прогресу та забезпеченням фінансової стабільності, захистом

прав інвесторів та запобіганням злочинності. Через це важливе значення має дослідження та систематизація зарубіжного досвіду. В цілому, варто зауважити, що в світі не має універсального підходу. Так, Сполучені Штати використовують фрагментовану модель за рахунок існуючих агентств, країни Європейського Союзу запроваджують системний та гармонізований Регламент МіСА, а держави Азії користуються гібридними системами ліцензування.

У Сполучених Штатах Америки віртуальні активи знаходяться в центрі уваги як федерального уряду, так і влади штатів. На федеральному рівні основна увага приділяється адміністративному та відомчому рівням, включаючи Комісію з цінних паперів і фондових бірж (SEC), Комісію з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC), Федеральну комісію з торгівлі (FTC) Міністерство фінансів, Службу внутрішніх доходів (IRS) та Мережу боротьби з фінансовими злочинами (FinCEN). Незважаючи на значну участь цих агенцій, формальних нормотворчих процесів мало. Крім того, штати США та Федеральний округ Колумбія мають окремі нормативно-правові режими, які треба враховувати під час проведення діяльності з віртуальними активами. Багато федеральних агентств і політиків високо оцінили віртуальні активи як важливу частину майбутньої інфраструктури США і визнали необхідність збереження провідної ролі США в її розвитку [1].

Сполучені Штати Америки почали регулювати віртуальні активи ще в 2014 році, а бюджет Федеральної податкової служби Америки минулого року був сформований в розмірі 80 мільярдів доларів, з яких 46 мільярдів доларів було виділено спеціально для нагляду за дотриманням норм податкового законодавства в сфері операцій з віртуальними активами. Ставка федерального податку залежить від суми прибутку і становить від 15% до 35% [2]. Слід зазначити, що процес врегулювання обігу цифрових активів триває, так 16 вересня 2022 року Білий дім опублікував проект нормативно-правової бази для цієї індустрії. Основними цілями цього нормативно-правового акту є вжиття заходів щодо захисту прав споживачів, запобігання незаконному використанню віртуальних активів, підтримання фінансової стабільності, збереження лідерства США у світовому фінансовому секторі та відповідальне впровадження технологічних інновацій. Результатом міжурядових консультацій та співробітництва з цього питання став інформаційний бюлетень, який складається з семи принципів: захист споживачів, інвесторів та бізнесу; сприяння доступу до безпечних, доступних фінансових послуг; сприяння фінансовій стабільності; просування відповідальних інновацій; зміцнення глобального фінансового лідерства США та конкурентоспроможності; боротьба з незаконним фінансуванням; вивчення цифрової валюти Центрального банку США (CBDC). Враховуючи зазначене, можна очікувати подальшого розвитку системи регулювання віртуальних активів у Сполучених Штатах Америки, однак фундаментальні принципи вже сформульовані. В деяких частинах регулювання

може бути додатково гармонізоване з нещодавно узгодженим регламентом Європейського Союзу МіСА [3].

Легалізація віртуальних активів у ЄС розпочалась із використання технологій розподіленого реєстру у сфері цінних паперів та надання певних фінансових послуг згідно з вимогами DLT. Але довгострокова перспектива потребувала відповідної інфраструктури ринку криптовалют, визначення правового становища постачальників послуг на ринку. Внаслідок цього було прийнято МіСА, який поступово набирає юридичної сили. Наприклад, останні зміни стосувались asset-referenced токенів (стейбкоїнів). Тому компанії емітенту потрібно отримати дозвіл від Національного компетентного органу (NCA) у країні ЄС, розкрити інформацію для клієнтів, забезпечити стейблкоїн достатніми резервами. Першим стейблкоїном, що отримав відповідний дозвіл у ЄС, є USDC від компанії Circle [29]. Використання законодавства про цінні папери для легалізації віртуальних активів є вимушеним кроком. Поява нового цифрового об'єкта, забезпеченого технологією блокчейн, що не потребує посередників для його обороту, обумовила тривалий пошук правового механізму регулювання. Тому на даному етапі правове регулювання відносин з віртуальними активами має подвійну правову природу. Норми публічного права визначають правовий режим використання технології блокчейн щодо цінних паперів та віртуальних активів, встановлюють вимоги до постачальників послуг на ринку віртуальних активів у ЄС, регламентують порядок здійснення нагляду за діяльністю постачальників послуг на ринку. Внаслідок цього норми публічного права мають першочергове значення для регулювання відносин на крипторинку у ЄС. Норми приватного права щодо віртуальних активів відіграють другорядну роль, оскільки лише визначають загальні питання прав та обов'язків власників віртуальних активів, а доктринальне бачення права власності та інших речових прав на віртуальні активи перебуває на стадії формування. У підсумку, норми DLT та МіСА закладають підвалини нової цифрової галузі економіки [4].

У Європі ситуація з регулюванням віртуальних активів також активно розвивається. Наприклад, Великобританія активно інвестує в дослідження цифрових валют, виділивши понад 10 мільйонів фунтів на ці цілі. Португалія є однією з найбільш криптодружніх країн Європи, але також поступово вводить оподаткування доходів від криптовалют. Для активів, які утримуються менше року, ставка податку може досягати 28%, а для безкоштовних переказів криптовалюти – 10%. Подібну модель оподаткування реалізує і Німеччина, де, якщо віртуальний актив зберігається більше року, його продаж не обкладається податками. Міжнародні країни можна поділити на три групи за підходом до регулювання віртуальних активів. Перша група включає держави, які чітко регулюють обіг віртуальних активів. Наприклад, у США віртуальний актив визнаний засобом платежу, але також має статус майна, що підлягає оподаткуванню. У Канаді криптовалютні біржі повинні реєструватися як фінансові

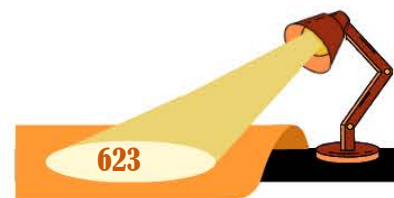

установи, а банкам заборонено працювати з біржами без такої реєстрації. У Японії віртуальний актив офіційно визнається платіжним засобом, хоча податкове навантаження на компанії є досить високим. До другої групи належать країни, які активно розробляють законодавче регулювання для віртуальних активів. Наприклад, у Німеччині віртуальний актив визнаний фінансовим інструментом, що дозволяє її використання як платіжний засіб без додаткових дозволів, однак для комерційного використання потрібна спеціальна ліцензія. Третя група включає держави, де досі не впроваджено масштабного регулювання віртуальних активів, як-от в Україні та Італії. Італія оподатковує доходи від віртуальних активів за ставкою до 26%, проте самі віртуальні активи не визнаються офіційним платіжним засобом [5].

В Естонії якщо ви купуєте віртуальні активи, а потім продаєте їх за вищою ціною, різниця між ціною продажу та ціною покупки вважається прибутком, і вам доведеться сплатити податок на прибуток у розмірі 20%. Така сама ставка застосовується для операцій щодо обміну віртуальних активів на фіатні кошти, майнінгу та покупки товарів за віртуальні активи. З-поміж європейських країн, особливо виділяється Угорщина, де діє податкова пільга в розмірі 600 євро на рік, тим самим стимулюючи розвиток ринку віртуальних активів. У Сінгапурі оподаткування віртуальних активів залежить від характеру діяльності. Професійні інвестори мають сплачувати фіксований податок, тоді як довгострокові інвестиції, як правило, не підлягають оподаткуванню через відсутність в Сінгапурі податку на приріст капіталу. Використання віртуальних активів для платежів вважається бартерною торгівлею, а компанії, що надають товари/послуги в обмін на віртуальні активи, оподатковуються в залежності від об'єму продажів. Ставка за операціями з віртуальними активами в Сінгапурі становить 8% [6].

Підсумовуючи, міжнародний досвід демонструє, що найуспішніші моделі регулювання віртуальних активів поєднують три риси: нормативну визначеність класифікації токенів і статусу провайдерів; інтеграцію з AML/CTF-стандартами FATF (з дієвою реалізацією Travel Rule); єдині правила допуску й захисту споживачів за аналогією до традиційних фінансових ринків. Українська наукова думка 2020-2025 років сформулювала чіткий консенсус: для сталого розвитку ринку потрібні законодавчі зміни, що гармонізують національний режим із Регламентом про ринки криптоактивів (MiCA), визначають віртуальні активи як "цифрові речі" з подальшою деталізацією різновидів токенів, закріплюють ризик-орієнтований нагляд та технологічно нейтральну імплементацію правил фінансового моніторингу. На практичному рівні це виливається у нову редакцію законодавства про ринки віртуальних активів і супровідні зміни до податкового законодавства, які мають забезпечити баланс між інноваційністю та фінансовою стабільністю, мінімізуючи регуляторний арбітраж і підвищуючи довіру інвесторів [7].

Отже, практика зарубіжних країн в сфері регулювання обігу віртуальних активів відображає брак єдиного універсального підходу, що зумовлює

різноманіття моделей, зокрема від абсолютної заборони до формування ліберальних "крипто-хабів". Наша держава, прагнучи інтегруватися у світову спільноту, докладляє чимало зусиль для вивчення цих моделей, з метою забезпечити гармонізацію свого законодавства, зокрема з міжнародними нормами. Отже, на нашу думку, варто виокремити наступні моделі регулювання в сфері регулювання обігу віртуальних активів:

1. Європейська модель, яка передбачає впровадження комплексного Регламенту МіСА. Так, ЄС є першою великою юрисдикцією, яка ввела системний та єдиний правовий режим за рахунок Регламенту про ринки криптоактивів (MiCA – Markets in Crypto Assets). Даний Регламент дозволяє забезпечити правову визначеність для різного роду віртуальних активів. Водночас він потребує від постачальників послуг віртуальних активів (бірж, гаманців-зберігачів) одержання ліцензії в одній державі-члена ЄС для роботи на всьому внутрішньому ринку. Також він визначає жорсткі вимоги до розкриття інформаційних даних, відкритості емісії та підтримки резервів для віртуальних активів.

2. Американська модель, яка передбачає регулювання за допомогою існуючих законів. Так, у США немає єдиного федерального закону про віртуальні активи. Регулюють дану сферу кілька органів влади, що неодноразово спричиняє юрисдикційні конфлікти. Більшість tokenів вважаються цінними паперами, що підпадають під дію Закону про цінні папери. Головна особливість полягає в тому, що акцент робиться на протидії шахрайству та захисті інвесторів за допомогою застосування чинного законодавства, а не створення нового спеціалізованого.

3. Азійська модель, яка полягає в спеціалізованому ліцензуванні. Ці юрисдикції неодноразово вводять окремі законодавчі акти задля регулювання операторів обміну віртуальних активів як постачальників послуг грошових переказів. Наприклад, Японією визнано криптовалюту законним платіжним засобом та впроваджено систему ліцензування для криптобірж. В той же час в Сінгапурі користуються Законом про платіжні послуги для ліцензування постачальників послуг цифрових tokenів, а також зосереджують увагу на боротьбі з відмиванням коштів.

Отже, наразі у світі все ще немає єдиного підходу до регулювання обігу віртуальних активів. Проте, більшість країн та міжнародних інституцій не залишають при цьому поза увагою стрімкий розвиток цього фінансового феномену та намагаються створювати відповідне правове поле для регулювання усіх можливих видів зазначених активів. Зважаючи на той факт, що Україна 23 червня 2022 року набула статусу кандидата на членство в Європейському союзі, вітчизняне законодавство буде адаптовано до існуючих європейських регуляторних механізмів та норм, зокрема і до оновленого у 2023 році Регламенту регулювання ринку криптоактивів (MiCA). Тому Закон України «Про віртуальні

активи» від 17.02.2022 року [8], що не набрав чинності, безумовно буде змінено або буде прийнято новий. В даній ситуації гарним прикладом для запозичення є нормативно-правове регулювання Німеччини, що містить як детальну регламентацію діяльності надавачів послуг, користувачів та інвесторів, так і систему пільг та винятків при оподаткуванні. Це є дуже важливим та мудрим рішенням німецьких законодавців, адже сприяє виведенню ринку віртуальних активів із тіні без надмірного податкового навантаження для його учасників. Тож розробляючи механізм правового регулювання віртуальних активів та блокчейн-технологій в Україні, необхідно враховувати міжнародний досвід країн, де вже існують відповідні нормативні акти і є досвід правозастосування [9].

В Україні триває процес легалізації віртуальних активів, що має на меті визначити їх правовий режим серед інших об'єктів права, встановити правові засади обігу та сформуванню порядку проведення операцій з такими активами. Правовідносини, пов'язані з оборотом віртуальних активів, права та обов'язки учасників ринку віртуальних активів, засади державної політики, врегульовано нормами Закону України «Про віртуальні активи» від 17 лютого 2022 року № 2074-ІХ. Прикінцеві та перехідні положення Закону № 2074-ІХ визначили, що моментом набрання чинності буде набрання чинності законом України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами. Таким чином, можна констатувати, що вітчизняне законодавство у сфері обігу віртуальних активів перебуває на стадії формування. Поняття віртуальних активів потребують більш детального врегулювання характерних ознак, зважаючи на технічну природу блокчейн, відокремлення їх від інших об'єктів та фінансових послуг, врегульованих нормами законів України «Про авторське право і суміжні права» від 1 грудня 2022 року № 2811-ІХ [10], «Про фінансові послуги та фінансові компанії» від 14 грудня 2021 року № 1953-ІХ [11], «Про платіжні послуги» від 30 червня 2021 року № 1591-ІХ [12], «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23 лютого 2006 року № 3480-ІV [13] та ін. Визначені види віртуальних активів є аналогічними МіСА. Вимоги до постачальників послуг мають загальний характер, потребують детального правового врегулювання. Особливо це стосується правового механізму емісії та обігу забезпечених віртуальних активів. Прив'язка набрання юридичної сили Законом України «Про віртуальні активи» свідчить про намагання законодавця поширити правовий механізм державного регулювання, державного контролю та нагляду, податкового адміністрування на віртуальні активи у віртуальному просторі. Але недосконалість чинного законодавства, самодостатність віртуального простору, запит користувачів на анонімність, недовіра традиційних методів державного регулювання роблять поставлені завдання недосяжними [14].

Отже, на основі вище наведеного можна дійти висновку, що Україна бере до уваги досвід зарубіжних країн, рухаючись в напрямі гармонізації з ЄС. Так,

Закон України «Про віртуальні активи» та наступні зміни до нього передбачають введення вимог AML/CFT (Anti-Money Laundering / Combating the Financing of Terrorism) та систематизацію активів, що узгоджується з європейським Регламентом MiCA. На нашу думку, найбільш ефективні моделі включають в себе правову визначеність, захист інвесторів та жорсткі вимоги до фінансового моніторингу.

Висновки. Таким чином, імплементація зарубіжного досвіду регулювання обігу віртуальних активів в Україні здійснюється за рахунок пристосування міжнародних стандартів та європейських директив до вітчизняної законодавчої бази. Даний процес відіграє критично важливу роль для забезпечення відкритості ринку, захисту інвесторів та міжнародної інтеграції України.

Наша держава активно використовує зарубіжний досвід у кількох ключових напрямках:

1. Законодавство. Так, основою для імплементації вважається Закон України «Про віртуальні активи», який ухвалений у лютому 2022 року. Цей закон закладає базу для правового визначення віртуальних активів та роботи постачальників послуг, що окликається з базовими міжнародними підходами.

2. Адаптація до Регламенту ЄС MiCA (Markets in Crypto-Assets) з метою виконання зобов'язань України відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС та забезпечення сумісності вітчизняного ринку з європейським. Впровадження принципу «єдиного паспорта», що дасть можливість вітчизняним криптокомпаніям після одержання ліцензії в Україні функціонувати на всьому ринку ЄС і навпаки. Крім цього, вітчизняне законодавство переймає європейську класифікацію віртуальних активів (токен електронних грошей, токен із прив'язкою до активів, утилітарний токен) з метою забезпечення правової визначеності.

3. Імплементація стандартів FATF (у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму) відіграє ключову роль у сфері фінансового моніторингу. Вітчизняні постачальники послуг віртуальних активів зобов'язані додержуватися жорстких вимог стосовно ідентифікації клієнтів, верифікації та моніторингу транзакцій.

4. Ліцензування та нагляд. Так, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) та Національний банк України (НБУ) є головними регуляторами ринку віртуальних активів в Україні. Їхня діяльність покликана розробляти детальні ліцензійні умови відповідно до зарубіжного досвіду. Також дані органи повинні здійснювати пруденційний нагляд шляхом встановлення вимог до фінансової стійкості, капіталу та внутрішнього контролю компаній, що працюють з віртуальними активами.

Однак, варто зазначити, що на даний час існують певні виклики для імплементации зарубіжного досвіду обігу віртуальних активів у вітчизняних умовах, які пов'язані із динамічними змінами сучасності (технології розвиваються швидшими темпами в порівнянні із законодавством, що визначає потребу у

постійному оновленні законодавчої бази); координацією регуляторів (забезпеченням гармонійної діяльності НКЦПФР та НБУ), а також з необхідністю навчання не тільки учасників ринку, але й споживачів послуг стосовно сучасних правил та ризиків. В цілому, імплементація зарубіжного досвіду дасть можливість нашій державі створювати конкурентний, відкритий та безпечний ринок віртуальних активів, інтегрований у міжнародну фінансову систему.

Література:

1. Цукан С.В. Міжнародне регулювання обороту віртуальних активів: основні положення та принципи. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Випуск 81. С. 228-233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.35>.
2. Бугай О. Оподаткування віртуальних активів в Україні та світі. *Юридичний вісник*. 2021. № 6. С. 145-151.
3. Цукан С.В. Міжнародне регулювання обороту віртуальних активів: основні положення та принципи. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Випуск 81. С. 228-233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.35>.
4. Іваненко Д., Деревянко Б., Роженко О. Правове забезпечення обігу віртуальних активів та функціонування ринку криптовалюти: досвід Європейського Союзу. *Збірник наукових праць «Приватне право і підприємництво»*. 2025. Випуск 25. С. 355-366. DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2025.25.40>.
5. Захарків В. Регулювання ринку криптовалют: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-57>.
6. Олефір Д.А. Оподаткування віртуальних активів: Україна та досвід зарубіжних країн. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/00fd05ce-6ad3-44be-96f8-c4f3eb8a15ad/content>.
7. Рачинський А.А. Правове регулювання криптовалют: міжнародний досвід. URL: <https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2025/10/re-30.09.2025.pdf#page=136>.
8. Про віртуальні активи: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.
9. Іваненко Д., Деревянко Б., Роженко О. Правове забезпечення обігу віртуальних активів та функціонування ринку криптовалюти: досвід Європейського Союзу. *Збірник наукових праць «Приватне право і підприємництво»*. 2025. Випуск 25. С. 355-366. DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2025.25.40>.
10. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>.
11. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14 грудня 2021 року № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.
12. Про платіжні послуги: Закон України від 30 червня 2021 року № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
13. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.
14. Цукан С.В. Міжнародне регулювання обороту віртуальних активів: основні положення та принципи. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Випуск 81. С. 228-233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.35>.

References:

1. Tsukan, S.V. (2024). Mizhnarodne rehuliuвання oborotu virtualnykh aktyviv: osnovni polozhennia ta pryntsyvy [International regulation of virtual assets turnover: basic provisions and principles]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University*, 81, 228-233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.35> [in Ukrainian].

2. Buhai, O. (2021). Opodatkuvannia virtualnykh aktyviv v Ukraini ta sviti [Taxation of virtual assets in Ukraine and the world]. *Yurydychnyi visnyk – Legal Bulletin*, 6, 145-151 [in Ukrainian].
3. Tsukan, S.V. (2024). Mizhnarodne rehuliuвання oborotu virtualnykh aktyviv: osnovni polozhennia ta pryntsypy [International regulation of virtual assets turnover: basic provisions and principles]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnogo Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 81, 228-233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.35> [in Ukrainian].
4. Ivanenko, D., Derevianko, B., & Rozhenko, O. (2025). Pravove zabezpechennia obihu virtualnykh aktyviv ta funktsionuvannia rynku kryptovaliuty: dosvid Yevropeiskoho Soiuzu [Legal support for the circulation of virtual assets and the functioning of the cryptocurrency market: the experience of the European Union]. *Zbirnyk naukovykh prats «Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo» - Collection of scientific works "Private law and entrepreneurship"*, 25, 355-366. DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2025.25.40> [in Ukrainian].
5. Zakharkiv, V. (2023). Rehuliuвання rynku kryptovaliut: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid [Regulation of the cryptocurrency market: domestic and foreign experience]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 53. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-57> [in Ukrainian].
6. Olefir, D.A. Opodatkuvannia virtualnykh aktyviv: Ukraina ta dosvid zarubizhnykh krain [Taxation of virtual assets: Ukraine and the experience of foreign countries]. Retrieved from <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/00fd05ce-6ad3-44be-96f8-c4f3eb8a15ad/content> [in Ukrainian].
7. Rachynskiy, A.A. Pravove rehuliuвання kryptovaliut: mizhnarodnyi dosvid [Legal regulation of cryptocurrencies: international experience]. Retrieved from <https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2025/10/re-30.09.2025.pdf#page=136> [in Ukrainian].
8. Zakon Ukrainy «Pro virtualni aktyvy» [Law of Ukraine «On virtual assets»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> [in Ukrainian].
9. Ivanenko, D., Derevianko, B., & Rozhenko, O. (2025). Pravove zabezpechennia obihu virtualnykh aktyviv ta funktsionuvannia rynku kryptovaliuty: dosvid Yevropeiskoho Soiuzu [Legal support for the circulation of virtual assets and the functioning of the cryptocurrency market: the experience of the European Union]. *Zbirnyk naukovykh prats «Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo» - Collection of scientific works "Private law and entrepreneurship"*, 25, 355-366. DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2025.25.40> [in Ukrainian].
10. Zakon Ukrainy «Pro avtorske pravo i sumizhni prava» [Law of Ukraine «On copyright and related rights»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> [in Ukrainian].
11. Zakon Ukrainy «Pro finansovi posluhy ta finansovi kompanii» [Law of Ukraine «On financial services and financial companies»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text> [in Ukrainian].
12. Zakon Ukrainy «Pro platizhni posluhy» [Law of Ukraine «On payment services»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> [in Ukrainian].
13. Zakon Ukrainy «Pro rynky kapitalu ta orhanizovani tovarni rynky» [Law of Ukraine «On Capital Markets and Organized Commodity Markets»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> [in Ukrainian].
14. Tsukan, S.V. (2024). Mizhnarodne rehuliuвання oborotu virtualnykh aktyviv: osnovni polozhennia ta pryntsypy [International regulation of virtual assets turnover: basic provisions and principles]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnogo Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 81, 228-233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.35> [in Ukrainian].

